

Felix Eskisabel Zurutuza

*Ataun,
Gipuzkoa
(1929)*

Aurkibidea

Biografia

Ataungo Espilla baserrian jaioa, Arrondo auzoan, San Martinen. Bost senidetan zaharrena. Eskolarako zaletasuna izan zuen beti, baina, hamar urte zituela aita hil zitzaien fabrikan erreta, eta eskola utzi behar izan zuen. Sei urte zituen gerra hasi zenean, baina ondo gogoan du erreketek Lizarrustitik behera etorri zirenekoa. Herriko kontu ugari kontatu dizkigu.

Zintak

ATA-018

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2011-08-11
- **Iraupena:** 99 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Pulido, Alejandro

Pasarteak

1. Eskolan, elebiduntasunaren aldeko batzuk

- **Erref:** ATA-018/003
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:02:09. **Bukatu:** 00:04:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Eskolara joaten hasi zenekoa gogoan du: han mikeleteak egoten ziren, gerran alde egin behar izan zuten arte. Eskolan, lehenengo erdaraz eta geroago erdaraz azaltzen zuten. Han ikasi zuen Felixek bere burua defendatzeko adina. Maisu batek zigortu egiten zituen euskaraz hitz egiteagatik.</p>

Transkripzioa

- Negin geo maisu hoi etorri zan ta eskola horrea bialdu nittuen.
-Zer zan hoi? Herri eskola zan o?
-Ez. Hor egoten zien mikeletek. Eta mikeletek, klaro, geo esango dizut, gerrako garaian, "el año treinta y seis"-en aldein in zuen, alde ein beharko, bestela hil eingo zittuen, fusilau eingo zittuen. Eta horti aldein in zuen. Hoi zan herriko etxea. Eta, klaro, hor zeon etxe hoi. Ta gero maisue etorri zan ta harri eman zien, eskolea, lekue bizi izeteko ta eskolea. Ta horrea juten giñen.
-Zer zan, kanpotarra maisua?
-Maisue ez, Ergoienakoa, Ataungoa. E!, aurrena erderaz esplikatzen ziun, horrek bentaja zon. Erderaz esplikatzen ziun, ta gero euskeraz, ta gero esaten ziun: "entenittu ahal dezuia Ergoneko hizkuntzea?" Aizu, ta nik gogo haundie non eskola ikasteko ta nik entenitzen banon esango nion "bai" edo bestela "ez", ta berriz ba... Ta nei horreati burun gauza asko sartzen zatean, ba, bestek askok ikasi ez duenak. Nik hor ikasi non neonen, nee burue defenditzeko aiñe.
-Ta ze entenintzen zenduen, erderaz esandakon edo euskeraz esandakon?
-Ba! Erderaz e... Erdera... [beez] lehen aurren-aurrena hamar urte konplittu bittarten beheran ibilli giñen San Martiñen. Juten giñen eskola eta han, ba, erdaldune zan, alabesa zan baiño erdaldune zan. Ta harrek, ba, kastigau eitten giñuzten euskeraz hitz eitten harrapatzen bagendun. Nik bi aldiz eo ekarri non "castigado por hablar el vasco", ehun aldiz eskribittu ta hue hurrungo goizeako eaman. E? "Castigado por hablar el vasco" ta belarrazkiñakoa ´re bai ematen ziun tarteetan.

2. Alde guztietan ibilitako maisua

- **Erref:** ATA-018/004
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:04:12. **Bukatu:** 00:05:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

<p>Eskolan, maisua errepublikanoa zen. Gerra etorri zenean, baina, falangera pasa zen; eta eskolako umeei instrukzioak erakusten zizkien. Gerra bukatutakoan, PNVra aldatu zen maisu hura.</p>

Transkripzioa

-Bai ta, klaro! Nik maixu harren... hue gero erabat kanbiau zan. Aurreneti, ba, geo besta bat eoten zan eskola hasi berriek hola letrak erakusten behatzakin ta 'Sankristaue' esaten gendun, Jesus Lasa, zuk ezautuko zendun hue, udaletxen eoten zan aitzenen, ta hue eoten zan ta, ta klaro, hue, Angelusko garaien ta Abemarik errezatzen ta, bestek begiratu bat..., puf. Zan republikano hutse. Ta gero ba, reboluzioa etorri zanen ta zeatu zanen, ba, Falangera kanbiau zan, ta guri instrukziok erakusten mosketoiaikin umeeri kamiñon. Ta, gero, ba, urteek pasau ahalan, gerrea bukau zan eta gero, ba, nun kanbiatzen dan PNVa maisu hoi; bai. Ta euskeraz ikasi zon geo beak, andrea hemengoa zon. Ta geo Iruna jun zan, Iruna jun zien, Iruna destinau edo, nik ez dakit, berak eskau eo ze in zon.

3. Umeak instrukzio militarra ikasten

- **Erref:** ATA-018/006
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:05:50. **Bukatu:** 00:07:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Eskolan, maisua errepublikanoa zen, eta instrukzioa erakusten zieten. Orduan 8-9 urte zeuzkaten.</p>

Transkripzioa

-Ordun republikanoa izan arren...
-Ba aurrena bai; aurrena, buf! Alperketa zuriekin-eta, zinta gorriekin-eta, hue etorri zanen Arabatik honea, bua! Nik begin aurren dauket, eta gero bestea kanbiau zan. Ta gero, gaiñea, esango dizut, bea hasi zan zapatutan-eta errosarioa errezatzen, ta errosarioa erreza.. errezaazitten. Bea, bea hasi zan maixuoi kanbiau zanen, ta gero PNVa. Ta hala.
-Falangen zebillen garaian zuek desfilatuarazten?
-Bai, kamiñon ibiltzen giñen. Egurrezko moskotoiak eo egurrezko fusilen tipoko mosketoi zea batzukin. Bai, bai, bai.
-Ta ze egiñarazten zizuen ba?
-Ezer ez! Sobra ere hala zan ordenak-eta, ume gazteei eakustekoa ta. Aizu, beste herritan'ee ibiltzen zien sobra ere.

-Eta uniformiak in ta hola?

-Et et et et! Bakar-bakarrik ibiltzen zittun bi-hiru neska banderekin. Ta Renteria junda die [Suuko] rubiak esaten gendun ,ta haak zien ba hor zea hortakok, rama hortakok baita ere, eta haak bandere espagnolakin aurreko alden ta gu desfilea mosketoiakin ta zeakin; ta ba plazako itturria arte edo hola ibiltzen giñuzten.

Ta zuek ordun gustoa?

-Gustoa edo desgustoa, ibilli beharra zeon. Guk zer genekiun garai hortan zer zan beatzi urtekin, zortzi-beatzi urtekin, aizu!

4. Gerra hasierako nahaspila

- **Erref:** ATA-018/007
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:07:28. **Bukatu:** 00:10:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

<p>Gerra hasiera gogoan du: bezperak ziren, nafarrak Lizarrustin sartu ziren, errepublikano eta komunisten bila ibili ziren, tiroa bota, batak bestea zauritu zuen... Ataungo emakume nazionalista bati ilea moztu zioten. Erreketeen buruzagia Bilbon bizi zen; eta hari buruz zabaldutako esanak gogoan ditu.</p>

Transkripzioa

-Ta zea, berriz, gerrako aurreneko zea, berriz, akordatzen zat, bezpera ta goatzen, bezperata jun beharra zeon garai hartan, ta Santiago atsaldea zan aurrena reketek etorri zienen. Uztaillen, hogeita bosten, Santiago atsaldea, ta reketek Lizarrustin, naparrak zien, Lizarrustin sartu ta Erremedioti hemen Aitzarteti bueltan Agerreko gaiñen presentau zien, ta gu bezperatara. Ta geo iluntzen gu etortzerako hemen zeren mikeleteen zean, zea hontan. Ta klaro, hemen herrin bazien bi-hiru republikano're, ta, klaro, izkuta, orduako izkuta zien ta beste bi-hiru komunista ´re bai. Ta haan billa amorrata eta ezkuta, ezkuta zien hak, ta. Gero behintzet ba hemen esan zuen: "Venimos a defender la religión, todos los navarros están en el cielo", ta holako zea batzuk in zittuen, tiro bat bota zuen, eta ez zekien tiroa botatzen, bata besteari deittu zuen. Ta hurrungo egunen hala alde ein zuen hemendik. Zea emen zeon, ordenea emen zeon, geo panadero batek esan ziin ordenea eman emen ziola aiuntamentuk, udaletzek, ba bostehun bollo, hurrungo goizeako eitteko. Haentzako gosarie. Haak goiti-behera hemendik, hala alde ein zuen.

-Halako...

-Ataunen ez zan eze pasatu. Ez fusilamentuik eta ezer ere. Bakar- bakarrik emakume bati, Sutegikoei, illea moztu emen zien, rape!

-Ta hoi zergatik izan zan?

-Ba, politika, nazionalistea zalako.

-Horrek ez al zien esan: "Abajo. España, abajo"?

-Ez, hemen ez zan holako... Hemen esan zan, zaaldu zan, klaro! Herri askotan ein zittuen fusilamentuk, eta hemen esan zan, ba, klaro, hemen zeon reketetan bastante pixu zeukena, Bilbon bizi zan, Don Daniel esaten zitzaion, txapel gorrikin akordatzen naiz nola etortzen zan hue honea meza nausira-ta jaietan. Bidarten eoten zan, ta esan zuen ba hue in zala

responsablea, harrek esan ziela Ataungo jendeantzat hua eiten dala responsable. Ta gero enterau nitzen ni, PNV-ko batek esanda, kuntu horiek atera giñuzten, ta nik, beste hoi gaixoik zeon, ta jun nitzen ta kuntu horik atera giñuzten, bai, urduako nazionalistak fabore bat einda zeoan aurre hartati, ta hua izan huan ordaiñe. Ta eozein mouz'e egie esan, harrek Ataun ba defendittu zola; ta alde ein zuen beste horik ta ez zan hemen eze pasatu; bakar-bakarrik emakume horri illea moztu ta kitto.

5. Gerratik ihesi, eta gerra aurrera

- **Erref:** ATA-018/009
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:10:47. **Bukatu:** 00:12:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

<p>Frontera joan behar zuten bi lagunek ihes egin zuten; kobazulo batean egoten ziren, eta haiei ilea moztera joateagatik, arrisku handia hartzen zuen Felixen lagun batek. Elgetan eta Arraten egon zen fronte gogorra; gerora, Gernika eta Durango aldera mugitu zen frontea. Gerra amaitutakoan, aita hil zitzaien.</p>

Transkripzioa

-Hemen gero soldauskaa jun behar frentea-ta, ba izan zien bi desertor, osea ke izkutau zienak eta jun ez zienak. Ta, klaro, nei urdun kontau ziin lehen esan [dizudan] historia hoi, nazionalista horrek kontau ziiñen, urdun esan ziin ze arriskue eamaten zon beak ba desertor horri illea moztea juten zala, zea, kueba hori-taa. Bi hillabeten behin edo, hiru hillabeten behin edo illea moztea juten zala. Ta ze konpromisotan juten zan garai hartan. Zegatio garai hartan garai serioa zan, ez zan bromaik. “El año treinta y siete, treinta y ocho” harik eta gerra rematau arte ta ez zan bromaik. Ta hala pasau zien historia horiek danak. Aurrenen; gero esaten due aurreneko frentea Elgetan izan zala, hemen Elgetan izan zan fronte goorra, ta geo Arraten, Eibarren. Geo ia Bizkaia aldea, ia Gernika ta Durango, ta hor, hor, hor. Hor enfrentamento haundik izan zien eozein mouz'e. Baiño gu, aizu, ba esan deana, ba. Ta gero gerrea bukau zan “el año treinta y nueven” ta aitte hil zitzaian eta hemen bizi gea. Eta hori kontau dizut.

6. Nafarroara patata bila

- **Erref:** ATA-018/010
- **Iraupena:** 0:04:18. **Hasi:** 00:12:12. **Bukatu:** 00:16:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Gerra bukatutakoan, gosea etorri zen. Nafarroara joan behar izaten zuten patata bila; Felix behin hara joaten zen gizon batekin joan zen, eta 40 kilo

patata ekarri zituen lehenengo bidaian. Bigarren bidaian, abentura handiak pasa zituen.</p>

Transkripzioa

-Oin, ba, “el año cuarenta, cuarenta y uno” ta hori zien goseak, gerra ondorenen. Ta klaro, Espillan ba, hamaika lagun zeren etxen ta patatea falta. Ta nik hamabi urte. Ta gue etxen, hemen aldamenen juten zan, ba, tipo bat, ba patatetaa. Barranka (Sakana) guzin ez zeon patataik, jun behar zan Lezaunaiño patata eske, ia Estellaiño, ia Estella, ba, honeago baiño hamabost kilometro o ez dakit zenbat daren. Ta hue, harrek eitten zon, ba eguneko beaje bat ekarri handik, berrota hamar kilo. Han pesetan erosi ta Villafrancan, oin Ordizi esaten zaio, baiña Villafrancan hirun saldu. Ta nik etxen: “Ni horrekin jungo naiz”, ta “Nola jungo haiz, ba?, Oindi umea ta, nola, nola ekarri behar dek hik?”. Behintzet goiz baten alde ein non zakuk hartuta aitte difuntun bizikleta zaharren. Ta illuntzeako etorri giñen, ta nik berrogei kilo patata ta harrek berrogeita hamar. Hue etxeko poza! “[Ene, umea, hoik ekarri [dittuk] behintzet” eta hala. Oin, bigarren beajea gero — haik gastau zien— ta bigarren beajea historikoa izan zan. Ba, bagoatz beheti gora, ta Lizarragako aldapea. Ez dakit zu ibilli zean hor, e, zea, hoi da ba, bi malda igo behar die, Lizarrusti ta geo Lizarraga hautza juteko. Ta Lizarragan, herrin toka zitzaiun kamion zahar bat. Ta Villafrancakoak [...], ta, klaro, haek nik baiño malizi gehio zeuken, ni umea arten praka motzakin, ta haek heldu zien kamion horri bi aldetatik ta “oin nik ze ein behar diat?”. Ta nere erion kamion hoi harrapau non, ta heldu nion holaxe kartolatik, honi helduko banio bezela, ta ba, hala, ia goora arte. Goran ein zon, ba, kotxek gutxigo baiño kamionak eitten do hola kanbiatzeko garaien golpe bat zean ta aurreko erruedan... beak atzeko alden zeaman errueda repuestokoa, harrek jo zin kubiartan ta ni ipurtzuloz gora. Bi belaunek odola dariola jarri nittun ta “tira millas”. Aurrea.

Ta aurrea. Ta ,hala, igo giñen tunel hortaa gero jesteko garaien ba.. jetsi ta ia... bai, pixkat aurrexeago dao, zan, Benta Sunbeltz, baserri bat, ba, behiek ude edateko askea ta danak-eta, han belaunek garbittu ta Lezauna. Hala jun giñen ta hasi gea: “¿tiene patata?” —erderaz, han ez zon euskeraz iñork hitz eitten—, ta tokau da “bikatxen” ate jotzea, bikario etxen. Ulertu didazu, entenittu didazu, ezta? Ta ba, ataa zaiu bikarioa. Ta bikariok ni hala ikusi nittunen bi belaunek urrauta, ba, sobra´re errukittu ein zan o kupittu ein zan o, ta ba, esan zion... esan ziun: “Tranquilos, ya os encontraré yo la patata,” ta neskamei esan zion: “Prepárales a estos un plato de cocido de patata” [hiruori]. Hala, ba, neskamek eman ziun platerkada bana patata ogikin ta bikariok patata billau ziun ta nei holako ogi bat eman zin, mutil koskorra belaunak hala ikusi nittulako ta etxea. Ta inporta zian nei belaunak urrauta egonagatik patatea ta ogie etxea ekarri nittun ta danok gustoa, etxe guzin! Ta, hala, gastau zan hoi´e.

-Baiño hoi ez al zan estraperloa?

-Ez. Ba estraperloa... Estraperloa izaten zan han erosi ta hemen saldu. Hue da estraperloa.

-Han erosi ta hemen jan, hori ez.

-Ez. Etxeako zakarrenak ez.

7. Patata bila joateko abenturak

- **Erref:** ATA-018/011
- **Iraupena:** 0:07:30. **Hasi:** 00:16:30. **Bukatu:** 00:24:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

17-18 urte zituela, fabrikan zebilen lanean. Larunbaterako plana egin zuten lankide batek eta berak, patata bila joateko Nafarroara. Harako bidean, guardia zibilekin topo egin, eta ez zieten oztoporik jarri aurrera jarraitzeko; bueltakoan, beste guardia zibil batzuk zeuden bidean, eta esperientzia ez zen hain goxoa eta xamurra izan. Orduko abenturak kontatzen ditu.</p></div>

Transkripzioa

-Beste behin fabrikan ein deu plana. Gerogo,e, ia ordun eukiko nittun nik, ba hamazazpi bat urte, hemezortzi, ia fabrikan nebillen. Ta, ba, hala ein deu Lazkaoko bat eta biok plana, zapatu baten. Ta, klaro, garai hartan mezea entzun beharra zeon ta goizen aurrena Beasaiña, Porteria, bostak eta hogeiko mezea entzutea. Zea, fabrikan relebon jun behar zuenak lanea ta, hola mezea ematen zon. Don Pedro Jimeno zan mezea ematen zona. Meza hue entzun ta bizikletan beheti gora. Ta aillau gea Etxarriko kruzeko zubia, “[Zaapiko] zubia” esaten diou guk. Ta han, ba, guardia zibillek. Ta esan diu etxeako patatea ekartzea goatzela, garbi. Ta guardia zibillek jatorrak ematen zuen, ez dakit, “sí”, bai, bai, “Sí, sí, nosotros también somos hijos de obreros y pero delante de nosotros pasar de ahí, del río, o sea que, del otro lado del río”. Hartan, patatea erosi deu ez dakit, Torrano, Unanue eo nun zan, han behintzet, Arbizuti aurrea. Ta bagatoz etxea ta beste bi agrega zitzaion: bat, Bitorreneko Miel zana. Akordatzen al zea, Zumarragan hil zana. E?

-Bai, bai.

-Bai, ta geo beste bat, Iturralden bizi zana, naparra, Daniel. Ta, hala, lauok bagatoz, ta Lizarragabengon zan paso nibela, karreteran, oin karreteren gaiñetik dao jarrita, baiño ordun zan karreteran. Paso nibela itxita zeon; trena, Altsatutik Panplonaa jun behar zona pasau arte, hala, itxoin diu. Ta etorri da, ba, Lizarrustin mezea eman ta apaize entregatzea zihona, kabo primera Etxarrikoa. Hue geldittu zaiu: “Alto, seguirme a mí”. Hala, isil-isilik gu bean atzetik. Ta Miel hoi pixka-pixkat aurreatu ein zan, zea, Bitorreneko hoi. Gaztea zan ta pixka-pixat aurreatu ein zan. Eta esan zion: “Oye chaval, vete despacio que si no tengo una pistolita que canta muy bien”, holaxe. Isil-isilik, gu serio. Aillau gea guardia zibillen puesto hortaa eta hor, ba, beak papel bat ein zon, utzi zien parejei ta hartu nere bizikletea — kuadrillan zaharrena nerea eongo zan, seguronea—, han jarri ta Etxarria jun zan bea ta guri bizikletak eta patatak kendu ta hogeik kilometron oiñez bialdu giñuzten. Etxea! Hogeik kilometro e, dare [Zaapiko] zubitik honea, ta oiñez. Hala, esan ziun parejek: “No hay derecho para esto —beak alde ein zonen—. Debiais de ir a Pamplona”. Hartan, biden hitz ein gendun, “Beno, hi jun hai Panplonaa” neekati. Nik osoba bat neuken ordun Panplonan, sakramentinoa. Ta, hala, “Egune pagauko diau danon arten”, ta Lazkaoko horrek esan zin: “Nik fabrikako nausiri esango zoat, enkargatui, ze pasau dan”. Hartan, jun nintzen ba etxetik beste bizikleta bat hartu ta Etxarria bizikletan. Ta han trena hartu ta Panplonaa, Iruñaa. Ta hala jetsi han ta “Oin, konbentue nola billau behar diat nik, konbentu santu hoi?” Hasi nintzen ta galdezka ta bat eta beste ta billau non noizpait. Ta osoba zeatu non ta osobak esan zin: “Lasai”. Segittun fiskalia jun giñen eta fiskalin: “No hay nada que hacer, eso está así y ...”, hola. Ta gero jun giñen “a la

capitanía de la guardia civil”. Ta, klaro, han hue sotanekin zeolako errezibittu zuen ta ni kanpon. Hala, han ´e kontestazio iguala. Hartan, osobak esan zin: “Beno, beno, lasai, lasai, oain bazkaldu eingo diau”. Ta bazkaldu gendun, ni bialdu nittun trenen ta ni Etxarria etorri, Etxarrin hartu bizikletea eta beiz´e etxea. Ta hala, harrek zer ein zon? Hurrengo egunen gobernadoreana jun. Ta gobernadorei danak “ipi-apa” esan, osea ke, ze famili genden, nola etxeako patatea ekartzea jun giñen, eta dana. Ta sobra ´re gobernadorea pixkan bat kupittu ein zan. Ta gobernadorek: “No, no, a esos hay que devolverles la bicicleta, la patata y todo”. Hartan, ba, “aber egie dan ba”, ta zapatu hartako aiuntamentua papela etorrita bizikletea jasotzea juteko Etxarriko kuartelea. Hala —zapatun lan eitten zan—, goizen zapatun lan ein deu ta bokadillon bat jan Beasaiñen ta trena hartu ta Altsasua. Altsasun, aillau gea, ta hurruna konbinazioik ez zeola Etxarriako. Beiz´e oiñez. Altsasutik Etxarria jun giñen. Ta jun gea kuartel santu hortaa ta bizikleta zeatu diu, ta nere bizikletea aurreko gurrilla hausita. Esan nion: “Oiga, esa bicicleta no he dejao yo así, eh” ta hortan, jarri zan bea “firmes” ta esan ziun: “Mira, si no recogéis hoy estas bicicletas os vais a dar cuenta en toda vuestra vida de mí”, esan ziun holaxe. Ta Miel horrek, Miel zana horrek, Bitorreneko horrek esan zin: “Felix, har zak bizikletea”. “Baiño bizikletea hartuta zer ein behar diat, berriz´e oiñez jun, hemendi Atauna?”, nik. Eta “Hik har zak bizikletea”. Bueno. Hartu non. Eta kamiñoa ataa giñen —bazarren zan koartela—, ataa giñen karreteraa, Estellati zetorren karreteraa, ta, “Eseri hai hemen tubon, bizikletan tubon”. Eseri nitzen ta nere bizikletea hartu non holaxe, bizkarren, ta beste eskukin manibelai heldu nion, esku batekin nere bizikletei eusten ta halaxe etorri giñen etxearte. Ibillirea, pentsau zazu. Hori nola ahaztuko zazu, ba? Ta behintzet, hala. Ta gero, ba, hartan genden, bizikletea ekarri ziun behintzet eta... Nik hurrungo egunen Beasaiñea eaman non, soldeau zien gurrilla ta beiz´e ba hartan. Ta ia lau-bost urte pasau ziela, patata horin dirue nola etortzen dan aiuntamentua. Bai jauna. Gu ezkontzeko gendela, ez dakit lau-bost hillabete falta ziela, patata horin dirua etorri zan Ataungo udaletxea Ataungona eta Lazkaoa besteena. Ixtori hoi hola da.

8. Estraperloa egitea errazena...

- **Erref:** ATA-018/014
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:24:34. **Bukatu:** 00:25:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

<p>Nafarroara patata bila joaten zirenean, guardia zibilen beldur egoten ziren. Estraperloan asko ibiltzen zirenek ez zuten arazorik izaten jeneroa sartzeko, eskupekoei esker; bizikletan joaten zirenek, ordea, bai.</p>

Transkripzioa

-Eta zuek holako kontuk in behar zenituenen, Naparroa jun zeozen billa o, guardia zibillei beldurra eukitzen zenien?

-Bai, guardia zibillek kendu eitten zuen. Beida, estraperlista haundiik —lehen esan dezu estraperloa—, estraperlista haundiik kamionen garia-ta ekartzen zuenak, salbau itten zien. Haak dirua ematen zuen eta esaten zien: “Beno, holako ordutan pasa zaizte, ez dek iñor egongo ta”. Hak pasau

eitten zien. Baiño bizikletan zebiltzen gixaixook, ba, asko ta asko, ba, kendu eitten zien. Nei behin, urdun kendu zien, behin.

9. Gerra osteko urte miserableak

- **Erref:** ATA-018/017
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:29:54. **Bukatu:** 00:31:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

<p>Urte miserableak pasa zituzten gerra ostean. Errotak itxita egoten ziren, eta ezin izaten zuten irina lortu. Taloari esker, ez zuten gose handirik pasa etxean. Errotan ezkutuan ehotzen zuten garia. Orduko errotei buruz hitz egiten du.</p>

Transkripzioa

- Urte miserablek zien. Nik ez diot iñungo jenerazioi opa lehen guk pasau giñuztenik pasatzeik. Ez diot iñungo jenerazioi opa.

-Eta iriñan kontuakin Naparroako...?

-E?

- Iriñan kontuakin, gariya etxen ta ezin iyo ta...?

-Ezin iho! E, klaro! Estraperlista haundi horik nunbait ihotzen zuen fabrikatan o bazeuken nunbait, aizu, amistadena bat. Horiri, ba... batzuk urdun dirue irabazitakok bazien, baiño "al fin y al cabo", aitzeneako, harrapatzen bazittuen beaje baten, dana kendu, asi ke... Ta hor ihotzen zuen. Guk errotan. Gu talok salbau giñuzten. Etxen eitten genduen artoa, iriñe, taloa ta harrek salbau giñuzten. Guk gose-goseik ez gendun pasatu, baiño taloi esker, e.

- Etxen ihotzen zenduen orduan?

- Ez, ez, ez, errotan, errotan. Baiño bazien errota bat baiño gehigo. Por ejemplo, hemen, San Martingoa prezintau in zuen garie ihotzen harrapau zuelako Joxe Antonio. Baiño, ba, Lazkaoko errota haundie, San Gregorioko errotea ta... bazien. San Gregorioko errotea zan lapurre! Harrek anega artoi kentzen zien... bua!, Julian zaharrak, auskalo zenbat. Lazkaoko errota juten giñen bizikletan, nik hartu aldiko hogeie eo hogeitabost kilo ta han ihotzen gendun artoa.

-Baiño kartillan jartzen zuna o gehio?

-Ez, ez, kartillea. Kartillea bai, baiño kartillea garie zeatzeko izaten zan. Garie´re entregau ein behar izaten zan.

-Artua libre al zan?

- E?

-Artua libre...?

-Artoa bai, bai, bai. Artoa bai, artoa bai. Artoa ganadun pentsutzat bestela zeatzen zuen. Oin, guk jaten gendun. Gu harrek salbau giñuzten gosetik, talok. Ta, hala.

10. Olioaren orde, seboa (ahal zenean)

- **Erref:** ATA-018/019
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:33:24. **Bukatu:** 00:35:15

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Gerra ostean, olioarekin arazoak izan zituzten, litroak 100 pezeta balio zuen. Olioaren ordez, seboa erabiltzen zuten, ahal zutenetan behintzat. Etxean txerri bat hiltzen zuten urtean; eta, Eguberrietan, ardi bat.</p>

Transkripzioa

- Koipea gaizki, oliokin gaizki, uf. Ni olio aillauta nao [...], Markox —oindi bizi da—, Markox horri estraperlon hoge duro litroa pagatzea. Garai hartan, e! Hoge duro, e! Pentsau, litroa hoge duro! Eta gero, ba, seboa ibiltzen gendun. Karnazero bat bazan, ba, txekorra hiltzen zonen, ba, goizeko seiek baiño lehenao juten giñen, ta klaro, harrek bazekin gutxi gorabehera txekorrak zenbat sebo eukitzen zon ta, ba, famili bakutzeko libra bat, kilo erdi bat. Ta balek eitten zittun, ta gutxi gorabehera beak bazekin zenbat kilo-erdi izango zien, hainbeste bale. Ta halako baten balkoia ateata botatzen zittun; harrapatzen zonak seboa ekartzen zon etxea eta bestek burue makurtu ta etxea.

- Balek, goizeko ze ordutan?

- Seietan.

- Goizeko seietan balek balkoitik botatzen zittun eta...

- Bai, eta hartzen zonak...

- ... hartzen zonak seboa etxea?

- Seboa etxea.

- Eta ez zonak hartzen, ezer ez.

- Balek zien sebo puska hoiek?

- Bai. Olio a eitten gendun. E! Hoi gerogo´re bai. Zea, zuk... klaro, zuek ez dezue txerriik hil ta...E, ba, zea hiltzen zan, e... eitten zan etxen e... koipe... txerrin, zeakin´e, sebookin´e. Txerrie urten behin hiltzen gendun. Urten txerri bat.

- Hoi legala, baiño bigarrenik ez ahal zenduen hiltzen izkutun o?

- Ez, ez, guk ez, guk ez. Bat. Etxen gizendu ta geo nahi gendun janakin, garagar-iriñekin ta, ondo gizendu, ta etxen txerri bat hiltzen gendun guk jeneralen. Ta geo, ba, igual Eguarritan ardi bat, mondejuk jateko, besteik ez.

11. Txerrikiak kontserbatzen

- **Erref:** ATA-018/020
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:35:15. **Bukatu:** 00:36:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

<p>Txerrikiak nola kontserbatzen zituzten azaltzen du.</p>

Transkripzioa

- Ta txerrian seboa, nun...?

- Txerrin seboa izaten zan txerrin mantekea; seboik ez du izaten,

mantekea. Ta hue oolkik itteko, gehiena.

- Nun gordetzen zan hua?

- Zea baten, holako lapiko haundi baten, txorizok sartzeko. Ta han txorizok sartzen zien. Aurrena euki hemen txintxilika ta gero, ba, pilla bat udarako, kontserbatzeko, han sartzen zien. Holako altura hontako lapiko bat, lurrezko zea horitakoa. Oaindio Espillan eongo da bakarren bat igual, zean, sukaldeko armario zahar hortan. Ta hala, zu, hala zan. Ta txerrie, ba, harrek asko estaltzen giñuzten. Aizu, urdaiek eta urdaiazpikok eta...

- Aldiko puska bat.

- Aldiko... klaro!

12. 1950. urtera bitarteko gosea

- **Erref:** ATA-018/022
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:37:04. **Bukatu:** 00:38:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>1950. urtera arte gaizki pasa zuten janariarengatik; baina, gerora, egoera hobetu egin zen. Emaztearen bi izeba Kordoban bizi ziren ezkondata. Haien etxean ez omen zen olio faltarik izaten.</p>

Transkripzioa

- Behin, e, gose... "El año cincuenta"tik izan zan kanbioa e, "hasta el año cincuenta" gaizki. Bai. Baiño cincuentatik aurrea, ba, ondo.

- Ordu arte sardinzarrak-eta...?

- Bai, bai, bai. Urduarte gaizki, taloa ta... ta ez zan... Beida, por ejemplo, nee andra defuntun etxea. Harek zeuzken bi izeba ezkondata Kordoban. Neskame jun Donostia, Donostin goardia zibille aiskide ein, goardia zibillei destinoa eman Kordobaa ta Kordobaa. Ta geo bea haurdun jarri zanen, eaman do beste ahizpa, Baidindik. Ta hue´re, harrek´e ein do goardia zibille aiskidea. Hala, goardia zibillekin ezkondata. Ta gu ezkondu giñenen hauntza jun giñen, garai hartan, "el año cincuenta y cinco". Aizu, handik buelta ein gendun, han astea pasau ta beiz´e lanea. Ta hala. Ta haak, haak ez zuen olio faltaik izaten. Haari Kordobatik guardia zibillek prezintauta bialtzen zien ordun olioia. Ta haari haan prezintoa ez zien iñork ikutzen. Haak olioia, suelto.

- Baiño ez zien ezautzen ordun oaindio ta..

- Ez, ez, ez giñen gu ezautzen arten. Baiño gero kontautako kontuk die horiik. Ta olioia, olioia gauza sagradue zan. Gero esnegaiñekin´e eitten zan olioia. Harrekin´e koipea zeoze eitten zan ta esneai gaiñe kendu ta... hola.

- Olioia ez, koipea.

- Koipea. Hola, hola, hola zan.

13. Jose Migel Barandiaranekin ermandadea kudeatzen

- **Erref:** ATA-018/024
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:39:57. **Bukatu:** 00:42:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Frankismoan, baserritarrei erretiroa jasotzeko eskubidea jarri zen. Jose Migel Barandiaranen eta beste hainbat lagunen artean, ermandade bat sortu zuten, asegururik ez zeukaten baserrientzat. Gerora, Felix aritu zitzaion Jose Migel Barandiarani laguntzen. Orduko kudeaketei buruz hitz egiten du.</p>

Transkripzioa

Don Joxe Migel Barandiaranekin... Ba, urdun, arten gaztea nintzen. Ta, ba, frankismok aurrena jarri zon ba, baserritarrai jubilazioa. Zeatio ez zeuken baserritak ezer. Bakar-bakarrik fabrikantek-eta bagenduken seguroa, baiño beste gaiñetikok iñok ez. Ta aurrena jarri zien jubilazioa. Ba, ez dakit, hirureta bost urtetati gorakoi seittun jarri zien eta gero bestek, ba, hoinbeste urten pagau in behar, hilleko horrenbeste, gero eskubidea izateko. Hala. Ta Don Joxe Miel horrek eta besta batzuk hemen, ni baiño zaharragok, ba, zeatu zuen, antolatu zuen eo formau zuen, ba, ermandade bat. Ba, seguroik ez zeukenai launtzeko. Ba, eo, errezetak, botikak ziela o klinikako enstantzik ziela... ta horik. Ta lautatik hiru pagatzen gendun danan arten , hor ermandade hortan zeren danan arten; eta bat, beak, norbeak. Eta aurrena jarri zan besta bat Don Joxe Mielei laguntzen. Eta harrek ein zien faltxoriren bat, eta geo, Don Joxe Mielek nei hots ein zin: "Etorri hai honea". Ta "Zeer dezu?" ni asko juten nintzen orduako ta, "Ba, honoko ermande hau bion arten eaman behar diau", "Baina, Don Joxe Miel, nik nola lagunduko dizut ba, nik nola lagunduko dizut ba, eskolaik ez dauket eta!" , "Bai, bai, hik eta nik eamango diau hau". Hartan, ba, bion arten aurrena eitten gendun, ba, zea, barrio bakutzen juntako bat zan ta eitten gendun errezetak izan zeizela beti medikuk eindakoa, herriko medikuk, "médico de cabecera" k eindakok. Eta klinikaa jun beharra izaten bazon ´e horrek justifika dezala. Ta hartan, ba, gero, ba, rezibok, hango gastunak, pasatu herriko zeorri. Ta herriko horrek nei pasatzen zin eta nik Don Joxe Mielengana jun ta nik esan ta harrek apuntau. Geo harrek deskuentoa eitten zien [...] norbeai zenbat ein behar zien ta hartan. Ta gero ataatzen gendun, ba: "Beno, hemen gaixo... zea, pertsona bakutzek hoinbeste pagau behar do". Ta nik geo etxen, ba, rezibok eitten nittun famili bakutzenak, ta gero hemen barrion zeon horrek kobratzen zon ta berriz ´e Don Joxe Mielen etxera jun, nei ematen zien diruk, nik Don Joxe Mieli... Ez! Harrek eitten zon: nik pagau behar nienai, zea, reziboa, ba, "Fulanok horrenbeste pagau behar do". Ta hala, geo jai atsalden hartu bizikletea ta eitten nittun lan horik, dirue jendei partittu ta horik.

14. Diru-laguntzak lehenago iritsi izan balira...

- **Erref:** ATA-018/025
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:42:57. **Bukatu:** 00:44:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Ermandadeko kide zen emakume batek egindako komentarioaren anekdota kontatzen du.</p>

Transkripzioa

- Behin, anekdota bat dauket oso politte, parre eingo dezue. Ba, emakume batek, esanda igual da, Aldakioko Justa ezautu zendun?

-Ez.

-Ez? Joxen ta horin ama?

- A, bai.

- Bai. Ba harren etxea jun naiz. Ta harrek alaba zon Ordizin, ezkondata zeuken, Villafrancan. Eta hure zeon seguru hartan ta harrek izan zon familie. Ta familiko gastuk o klinikako gastuk presentauta zeuzken ta urdun ni´re pagatzea. Ta, klaro, ni jun nintzan jai atsalden beti bezela. Ta, ba... hala, han, gu lehengusu txikik gea Aldakiokokin, eta ogie ta gaztaia jaten ari giñela etorri zan emakume hoi eta jan gendunen hots einda dirue eman nion eta amak esan zin, Justak: "Ene, Felix, nei ume eindakon hoinbeste, hola, dirue eman balie, hamahirun lekun hogetasei izango netoan". Egie da hoi, e! Hoi holaxe, hitz horikintxe. Danok parrez jarri giñuzten.

- Gauza haundie zalako...

- Bai, harrek famili haundie izan zon, ez dait, hamahiru o... Berak, hamahiru o [hoitakoren bat...] burun ta "... hogeita sei izango netoan hola dirue eman balie bakutzeko" zeatu zanen. Ta, aizu, hola zien historik.

15. Lehendik zeuden ermandadeak

- **Erref:** ATA-018/026
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:44:21. **Bukatu:** 00:45:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Pixkanaka, frankismoan, nekazariantzako gizarte-segurantza jarri zuten. Hori baino lehenagoko ermandadeak mediku eta botikak lortzeko izaten ziren. Baziren, horrez gain, beste ermandade batzuk.</p>

Transkripzioa

- Ta gero, ba, poliki-poliki frankismoa jun zan, ba, seguro hoi e... etorri zan. "Seguridad social agraria" etorri zan. Ta urdun beste hoi desegindu zan ta "y se acabó".
- Ta lehengo ermandade hoiek zer zian, medikutako izaten zian bakarrik?
- Ez medikuntzako eta botikak. Farmakok, botikak.
- Ta geo etxea erretzea eta hola...
- Hoi aparte, et-et-et. Hoi aparte, etxe-errena aparte.
- Ordun zeon: etxe-errena bat.
- Bat, bai.
- ... medikuna ta botikana bestia...
- Bai.
- ... ta ganaduana beste bat bitarten?
- Bai! Ganaduna beste bat. Hoi geok ibiltzen gendun. Hoi Don Joxe Mielen, hoi... ez. Hoi geok ibiltzen gendun.
- Ordun famili bakoitzak igual hiru ermandade zeuzken [...]?
- Bai, bai, bai.

16. Ermandadearen babeseko suteak

- **Erref:** ATA-018/027
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:45:09. **Bukatu:** 00:46:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Etxe erreen ermandadearen funtzionamenduaz hitz egiten du.</p>

Transkripzioa

- Eta nola funtzionatzen zuen bakoitzak? Etxe-errianak adibidez nola funtzionatzen zun?
- Etxe-errena, funtzionatzen zon, por ejemplo, horrenbeste diru etxea erretakon. Baiño ez zon beste seguro bat euki behar, zeatio segurok baldin bazeuzken bi o hiru, ba, peligroa zeon etxei jo ta sue eman ta berrie eittekoa. Nei behin osoba batek esan zin, hoi´re kontauko dizuet... Eta, hartan ,ba, hoi reglamentu hoi jarri zuen. Ta, klaro, gauzak, ba poliki-poliki... aurrena ez dakit zenbat zan topea, etxe bat erretakoon zenbat diru zan, ez naiz akordatzen. Eta, klaro, poliki-poliki gauzak igotzen jun zien, aspaldin urduti hasita eta esan gendun: "Bueno, bueno, hau ya dek imposible —bittarten etxeik ez zan erre tarte hortan, ta— hau dek ya imposible". Ta hue´re desegindu zan "y se acabó" ta aizu, seguroa billau behar.

17. Etxeari su emateko aholkua

- **Erref:** ATA-018/028
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:46:12. **Bukatu:** 00:48:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Felixen osaba bat Bilbon bizi zen, Ataungo lehenengo zaldizaina izandakoa. Behin Felix Bilbora joan zen, eta osabarekin elkartu zen kafea hartzeko. Han osabak aholku bat eman zion: baserriari su eman eta aseguruaren kontura berria egiteko.</p>

Transkripzioa

Eta gero beste osoba horrena. Guk osoba genduken Bilbon, zeatan, Colegio Santiago Apóstol. Ta hue emen zan, hemengo zea, gure aittajaune ez, aittona zanen anaie ta Ataungo aurreneko kotxeroa. Ez zan autobusik ta zaldie karrookin, Ordizia, Lazkaoa, Beasaiña ta horitaa ibiltzeko. Ta hue emen zan. Hue Errotazarren morroi. Hala, gero gerrako garaien, ba, Santiago Apóstol hortati fraile guztiik danak alde ein due ta etxeen zaintzen geldittu da hue. Ta, ba, hue han ta gero etorri danen, bertako bezela hartu zuen. Ta nik, ba, anaie urduako neuken Billaron, zea, anai gaztena, oin Sevillan dauna. Ta hue bisitaez jun naiz, ba, Vuelta España bukatzen zan Bilbaon. Ta ez naiz akordatzen urduako ezkondata neon o ez neon, hoixe ez dauket gogon. Ta behin... dana dala, behintzat. Hala, Billaron lo ein ta jun naiz Bilbaoa. Billau det osoba hoi, Santiago Apóstol kolegio hoi, ta esan nion: "Osoba, etorri zaiz bazkaittea, biok bazkalduko deu ta", "Ez illoba, nik bazkaldu ta kafea hartzea etorriko naiz", bale ba. Ta nik, ba, han bazkaldu non, oaindi gogon dauket, Loroñon barren bazkaldu non, San Mamesen ondon, kolegioa´re ingurun zeon ta hala. Ta etorri zait kafea hartzea. Ta urdun zeon, ba, Espilla ie eroien zeon, zeuken tripea hauzko paitek, honuzkok´e bai eta horrea hortik sukaldetik gora dana egurre zan, gaiñe danak egurra zien, lehenauko etxe zaharra. Urdun obran hasteko asmoon genden ta esan diot osoba horri: "Osaba, hola ta hola obran hasteko asmoa". "Zer, illoba? Espillan obrea ein? Espillan ez zazu diruik gastau", esan zin holaxe. "Ta ze ein behar diau ba, erortzen utzi?" "Ez, ez, bi-hiru segurotan sartu zazu eta emaiozu su" kontestau zin holaxe osoba horrek. "Ta kontzientzie?", "Kontzientzie, gizon, astook jan zon!" kontestau zin. Egik die horik, e! Hoi neonek esandakok. Ta geo etxea etorritakon kontau nien ta: "Bai, bai, oain´e lehengo lekuti zeukek harek burue". Lehengo lepo gañetik. Ta, aizu, hola, historie hola zan.

18. Baserriaren beherakada gizartearen begietan

- **Erref:** ATA-018/030
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:53:11. **Bukatu:** 00:55:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Baserrian lana egin behar zen; eta Felix fabrikari aritu arren, baserriak ez zuen barkatzen. Ez zuen tabernara joateko ere denborarik izaten. Garai hartan, baserriko emakumea esklabo omen zen. Gizartea asko aldatu da: lehen maiorazkoa oso estimatua zen; gerora, inork ez zuen nahi. Gaur egun ganadu asko behar da baserriatik bizi ahal izateko.</p>

Transkripzioa

Danak bukau zien horiik. Ta geo baserrik´e bai. Baserrik´e "hemen ez zeok ezer" esaten hasi giñenen... dana. E! Nei letxerok esaten zin... guk,

pentsau zazu, hiru behi, esneen tankea beheran eukitzen gendun eta ni fabrikan. Ta, klaro, lana ein behar zan! E... hiru behien [ganao-janak] eta, aizu, beti lana, lanpen. Jaie etorri, siesta pixkan bat ein ta segea pikau o, beti zerbait! Ez zeon, ez zeon, zea, taberna juteik museen partidea botatzea. Aizu, hori, horik ez zeon eitteik. Bakarren batzuk eingo zittuen, baiño andreak sakrifikau beharko zon, gizona juten bazan, duda txikiñik gabe. Ta nik hoi rekonozitzen det /rekonozitzet/: baserriko andrea Euskal Herrin, garai hartan, esklaban zen, oso esklaban. Ta horregatik eaman zon, eaman zon paraderoa. Aurrena izan zan momentu bat gose urten, ba, baserriko maiorezkook andragaie eo andrea aiden bilatzen zuen. Ta gero etorri zan beste buelta bat, ba, mundu guzie fabrikanteekin. Ta baserriko maiorezkook sobre. Horik danak ezautu dittuu, horik hala die. Ta gero, aizu, kitto. Ba, oin baserrie eukitzeko behar dittuzu /beaittuzu/, ba, ehun behi, o... [...] hor dare. Aizu, ba, horik ehun ta gehio eukiko dittue. Horik ateako dittue bi egunen behin, ba, zazpi-zortzi milla litro esne, lehen Ataun guziik aiñe! Ta hala behar du gaur bizi izateko, horti bizi izateko.

19. Fabrikako soldatak ekarritako poza

- **Erref:** ATA-018/031
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:55:02. **Bukatu:** 00:55:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Felixek CAFen egin izan du lan. Etxean hiru behi zeuzkaten, eta haien esnea etxerako eta saltzeko izaten zen. Amaren alarguntasun-pentsioa oso txikia zen; eta Felixek fabrikatik lehenengo soldata ekarri zuenean, pozez zorutzen egon ziren etxeko denak.</p>

Transkripzioa

- Zuen garaien, zuk fabrikan egiten zendun lana... CAFen o...?
- E?
- CAFen egiten zendun lana?
- CAFen, bai.
- Eta ordun etxen hiru behi esan diazu?
- Bai.
- Hoi ze izaten zenduen etxeako esnia iteko o?
- Etxeako ta saltzeko ´re bai. Beida, aitte hil ta ondorenen danan beharra zeon, zeatio amai jarri zien, ba, "cinco veinticinco" aitten indemnazioa. Ta, aizu, hue gutxi zan hamaika lagunentzat, hue etorriik ez zan. Ta nik aurreneko astea hamalau urtekin pasatu fabrikan ta ekarri nittun etxea "veintidos cincuenta". Ta, joe, gue etxeko poza! Gaur hola billoia eman eta halako pozik ez. "Umea, oaintxe ez gaittuk galdu" esanez ta, aizu, hola zan.

20. Esnea banatzen zueneko bizimodua

- **Erref:** ATA-018/033
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:57:08. **Bukatu:** 00:58:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Esnea banatzen aritutakoa da Felix makina bat aldiz. Orduko bizimodua nolakoa zen azaltzen du.</p>

Transkripzioa

- Ta hoi nola izaten zan? Emakumia jungo zan ba esne-partitzea o?
- Bai, ni´re bai hamaika aldiz!
- Bai?
- E! andragaie daukeala´re bai! E! Ba, bezperatan, bezperak zien, bezperak entzun ta jun neskeena bertaa hue´re espeatan izaten zan ta biok San Gregorio aldea buelta bat ein ta beherakon ni etxen sartu hemen ta, aizu, aldauko nitzen ta behiek jetziko nittun ta... Izeba gendun arten hemen, aitte difuntun arreba. Ta harrek emango zion, zea, kafesnea o, zea, beste zerbait eta nik ikuillukok eindakon, ikuillukok eindakon, ba, bi-hiru marmitt hartuko nittun ta Arrondon bagendun esneek uzten giñuztena ta haek utzi ta...
- Neskei laguntzea [...].
- ... neskei laguntzea. Halaxe, halaxe bizi izandakok gea. Ta hurrungo goizen bostak laurden gutxin jaiki behar ta ez zeon neskekin egoteik, aizu.
- Ni aittuta nao izeba [...] eta bion arten txandatzen ziñatela.
- Bai, bai, hoi´e bai, hoi´e bai. Biok txandan eitten gendun askotan. Baiño, baiño, harrek beste zerbait izaten zonen neonek ein behar, aizu.

21. Albaitariarena errua eta meritua?

- **Erref:** ATA-018/038
- **Iraupena:** 0:00:26. **Hasi:** 01:05:46. **Bukatu:** 01:06:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikiak eta sasimedikuak

Laburpena:

<p>Albaitariaren ateraldia gogoan du.</p>

Transkripzioa

Beterinariok esaten zon, aitzenekoa bagendun hemen, Donostiakoa, Altzakoa, jatorra. Ta esaten zon —emakumak hasten zien, ba, “Enee, San Antoniok lagunduko al diu!”— ta, zea, ez dakit ze esaten zon: “Bai, ondo ataatzen ba, San Antoniok lagundu diu, ta gaizki ateatzen bada, beterinariok kulpaa”. Beti esaten zon. Ta hola, aizu, histori...

22. Behien gaixotasunak agerian

- **Erref:** ATA-018/040
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 01:07:03. **Bukatu:** 01:08:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Behien gaixotasunei buruz hitz egiten du. Osasun-azterketak egiten hasi zirenean, gaixotasun pila bat zeuzkatela konturatu ziren. Emakume bat nahigabeak jota hil omen zen. Lehenago ez zekiten behiak hain gaixo zeudenik.</p>

Transkripzioa

- Ta ordun bazan beste gaixotasunik behiena o...?
- Beira, hemen hasi zienen zea eitten, nola [esplikauko] dizut nik... e... analisisek eitten behiei, urdun, ba, kadeneko gaitze batek zeukela, bestek petxuko ez dakit ze, birikak hondauta zeuzkela, ez dakit zer zeukela, badakit zer zeukela, urdun izugarritzko zea izan zan baserritarrai. Nik andra bat badakit, ba, disgusto hortati hil zala. Esaten due. Astigarretxekoa. Zuk aittuko zendun igual behin baiño gehiaotan. Ta aizu, haari, joe, Astigarretxe baten, ba, eukitzen zittuen behiek ba onak zielakon ta zean ta hiru behi txarrak ataa. Puf, harren disgustoa! Ta esaten due hue disgusto hartati jun zala.
- Ordun, orduarte ezautzen ez zian gaixotasunak...
- Bai, bai, bai. Bai, bai, bai.
- Ordu arte behiak galtzeko arrazoiak zein izaten zian?
- Ez dakigu ze esne eaten ai giñen ta ez dakigu ezerre. Bakar-bakarrik...
- Baiño...
- Bai, erabat hondatzen zanen bai. Por ejemplo, birikatako zea zeatzen zanen, ba, gastatzen juten zan behie, ta urdun antzematen zitzaion; "Behi honek badauke zerbait", ta urdun, ba, txorizeria o tratanten batei saltzen zitzaion ta kitto. Nik akaatzen etxen ez det ikusi.

23. Zeruan lekurik bai?

- **Erref:** ATA-018/047
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 01:16:54. **Bukatu:** 01:17:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Feliperi buruzko istorioa kontatzen du, zeruan lekua bazuenekoa.</p>

Transkripzioa

- Felipe, ba, zan republikano hutse ta apaizek... mezaik ezta pentsatu´re! Ta gaixotu da /gaixotua/. Ta sobra´re ba, ez dakit ba, zenek pentsauko zon barru hontan ta ekarri do /ekarrio/ apaize. Ta, hala, ba, nik ez dakit ze esango zion. Ta gero etorri da /etorria/ Kleszenzio, Legazpin lan eitten zon, —hue ezautu zendun behintzet.
- Anaie.
- Anaie.
- Bixitan.
- Klaro, hue enterau da seittun ta hue etorri da /etorria/ illea hartzea seittun laneti etorritakon. Ta: "Ze mouz hao Felipe ?" ta "Ba, poliki neok" ta "Apaize´re ekarri emen dek ba", ta "Bai, ekarri diat ba" ,"Ta ze esan dik?" eta "Zerun erdi-erdiako naula", "Ta hik ze esan diok?" eta "Nik gaixkixego

[bada´re] hemen [ariko] geala". Hoixe da dana.
- Bai, bai, bai.

24. Feliperen tren-geltokiko abentura

- **Erref:** ATA-018/048
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 01:17:44. **Bukatu:** 01:18:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Feliperi buruzko istorioa: Beasaingo tren-geltokiko mutila jo zuenean, bertsoarekin erantzun zion.</p>

Transkripzioa

Ta bestea, Felipena, ba, estaziokoa, Beasaingo estaziokoa. Ba, bizikletan jun da Felipe hoi Beasaingo estazioa ta jo do estazioko mozoa. Ta mozok esan dio: "Bozina, bozina". Ta Felipe horrek: "badaukat baiño jo ezina, estazioko mozoa jo ta gelditu ezina". Erdi bertsolarie zan, ba! Ta bueno, aizu, istori hori.

25. Astoa eta otsoaren istorioa

- **Erref:** ATA-018/050
- **Iraupena:** 0:03:38. **Hasi:** 01:18:34. **Bukatu:** 01:22:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Iluntzean, osabak kontu zaharrak kontatzen zizkien umetan. Hari entzundako istorioa kontatzen du Felixek. Asto bat ba omen zetorren Nafarroatik ardoarekin; bidean otsoa azaldu zitzaion, eta haien artean izandako elkarrizketa.</p>

Transkripzioa

- Beida, asto bat...
- Baiño... Itxoin, e! Zeiñi aittutakoa? Zuek...?
-Guk osobai, osobai, hemen. Hemen su-bajue zanen, honako hontan, ba,illuntzen, afalondon o... kontu zaharrak kontatzen. Harri. Asto bat emen zetorren Naparrotik ardookin ta biden ataa emen zitzaion otsoa. Ta asto horrek esan emen zion, larrituta-ta, klaro, ta: "Agur, agur, otsako". Ta bestek kontestau emen zion, otsook: "Ongi etorri haizela astako". Ta astoa larri, ta esan emen zion: "Deskuidon egarri baldin bahago, bazekarreat nahiko erari (edari)". Ta otsook kontestau emen zion: "Ez nok, ez nok egarri baizik goseak natxok larri. Gaur gauerako afari behar zetuat hire buru-belarri".
- Alaba: Aitte, aitte, kantatuz! Egiten dezu ba: "Agur, agur otsako..."
- Bai!

- Alaba: Kantatu! Baiña ez esan letra bakarrik!
- Utziazu! Baiño ulertu hor ze esan nahi dean. Eo... entenittu do.
- Alaba: ... du doiñu bat.
- Bai, beira, e:

"Agur, agur otsako".

Ta otsok kontestau emen zion: "Ongi etorri haizela, astako".

Ta astok urdun kontestau emen zion: "Deskuidon egarri baldin bahago, bazekarreat nahiko erari."

Ta otsok kontestau emen zion: "Ez nok, ez nok egarri, baizik goseak natxok larri. Gaur gauerako afari behar zetuatz hire buru-belarri, tralara, tralara, tralara, tralara, tralara, hire buru-belarri."

Ta astok e urdun zerbait pentsau ein behar ta esan emen zion: "Hor goien bazeok artalde, zakurrik ere ez dute. Hautza aurrena juten danantzako zikirio pare bat badaude."

Eta otsook kontestau emen zion: "Oĩñean zeukeat arantza, nik ezin brinka haruntza. Ta hi hemen haukeala zetako joango neok haruntza, tralara, tralara, tralara, tralara, zetako joango neok haruntza."

Ta gero astok e, joe, geroz eta larrigo, ta zerbait pentsau ein behar ta esan emen zion: "Hor goien bazeok ermita San Bartolome deritza, gero jango banok ere entzun behar diagu meza".

Ta hartan, ta astoa erminta hortaa jun die ta sartu da /sartua/ ta bi hankakin ostikoz jo ta itxi dio atea otsoori. Otsoa kanpon ta astoa barrun.

Ta otsook esan emen zion; ez, astook esan emen zion: "Otso zaharra, gazie, gazte ta gaizki hezie, bihar jango banok ere badiat gaurko bizie, tralara, tralara, tralara, tralara, badiat gaurko bizie."

Ta bestek kontestau emen zion, otsok: "Asto zaharra, mukizu, maleziak ere baittuzu, nik hurruna harrapatzen zaittuan lekuan gehigo mezarik entzungo ez dezu, tralara, tralara, tralara, tralara, mezarik entzungo ez dezu."

Hoixe da dana.

26. Pertsonen izen bereziak, alfabeto-ordenan

- **Erref:** ATA-018/052
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 01:22:41. **Bukatu:** 01:23:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

<p>Eskolan ikasitakoak gogoan ditu: pertsonen izen bereziak, alfabeto-ordenan.</p>

Transkripzioa

- A! Beste gauza bat. Lehen esaten aittu naiz Martin maisuneko eskolan, hemen, eskolan, zea, maisu zaharrakin. Ta hoi hamaika urtekin ikasiko non ba nik dudaik gabe, ta aber dakizuen zuek “nombres propios de personas por el orden alfabético”.

- Bota.

-Antonio, Benito, Kandido, Doroteo, Esteban, Fernando, Grabiél, Hipolito, Inazio, Joxe, Leon, Manuel, Nikasio, Odon, Pedro, Quintin, Ramon, Santiago, Tomas, Urbano, Vizente, Yabar, Zoilo. Hoi ez zat ba nei ahazten, e! Hoi da gogorra! Oin dala hirurogei urte ikasitakoa.

27. Lanpostu hobeak lortzeko mugak eta balioak

- **Erref:** ATA-018/054
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 01:25:11. **Bukatu:** 01:28:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Felixek fabrikan sufritu izan du gehien. Izan ere, han, pixkanaka, lanpostu hobeak lortzen joan zen, baina eskola falta zitzaioela nabari zuen. Orduko azterketa bat gogoan du.</p>

Transkripzioa

Ta nik gehiena sufritu deana zean izan da, fabrikan. Klaro, fabrikan, ba, ni aprendiz sartu nitzen; ofizial terzera ein nitzen. Ta gero, ba, segunda joe, pruebata juten nitzen ta pruebatan, ba... ez non /enon/ eze itten han, zeatio eskolaik ez neuken, dibujoa sobretodo gutxi. Hemen koadrado ta ronbo ta rektangulo ta holako zea batzuk bai, baiño beste horti aurea bate ez non ezer eitten. Ta hala, segunda behintzet “por antigüedad” ein nittuen. Ta gero, makina bat zan, ba, oso ona, ez dakit ba /eztaipa/ amerikanoa o inglesa o zer zan eta Espaiñin ez zeon besteik. Llargero haundik eta puentek eta danak harrek eitten zittun Espaiñi guztiako. Ta, ba, hautza iñok ez zon jun nahi. Ta Baztarrika, oin direktor jeneral daun horrek esan zin: “Eskisabel vete, que ya tendré yo en cuenta cuando hay que... en la subida de las categorías”, esan zin holaxe. Ta behintzet ezetz esateko korajeik ez non /enon/ izan ta hala jun nitzen. Gau pare baten eon nitzen loik ein be, zeatio zan makina bat, ba, zue deskuidoa pertsona bat hiltzeko peligroa zeon, botoia zapaldu ta eozein gauza... deskuidatzen baziñen harrek eozein gauza, harrek ematen zon golpeekin. Hala behintzet. Ta behintzet esamiña [han], ofizial primera. Ta montajea. Ta aurrena jarri zin, ba, “sumar enteros”; “[Kauen], hori besteik ez bada eingo diau!”. Geo “sumar decimales”, igual. Geo “restar enteros, restar decimales” igual. “Multiplicar enteros, multiplicar decimales”. Hue ´re errez dominatzen non. Ta gero “dividir enteros, dividir decimales”. Hue ´re igual. Ta geo kebradokin hasi zaten. “Oi dios! Oaintxe hondau nok!”. Ta hala, behintzet, beak pixkat zea, hasten zin, ta zeatzen non, soluzionatzen non. Ta aitzenen esan zin: “Eskisabel, tú todavía puedes llegar a más y vete al taller” esan zin. Hala jun nintzen. Zeatio besteek ez... bestea, nee lagune, bi giñen, bi plaza zeren. Eta bestea prailletan ibillita —Ordizikoa zan —, prailletan ibillita zeola ta ez dakit zer, badakit zer... “Aiba dios! Horrek nei... bueno, errez irabaziko zia! Eingo ahal natxiek por antigüedad aunke sea” ta.

Handik hillabete pare batea, nun jartzen duen anuntzioa: "Felix Eskisabel, oficial de primera por examen"; eta bestea, Jose Zaldúa, "por antigüedad". Nee arten... Ni pozak etorri nitzen etxea: "Ba! Jubilatzeako ofizial de primera ein natxiek behintzet eta". Aizu, ni gustoa.

28. "¡Alto! ¡La bolsa o la vida!"

- **Erref:** ATA-018/055
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 01:28:10. **Bukatu:** 01:29:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Felix 14 urterekin hasi zen lanean fabrikan. Orduko jorna gogoan du. Lanetik etxera itzultzeko bidean, gauez, lapurretak egoten ziren.</p>

Transkripzioa

- Hamalau urtekin hasi zifan, ezta, fabrikan?
- Bai, bai, bai. Aitte hil ta urteek kunplittu nittunen seittun.
- Ta orduko jorna zuria zer zan?
- "Veintidós cincuenta" astea pasauta. Ez al dezu apuntau!
- Ez [...] apuntau dao.
- "Veintidós cincuenta" astea?
- Astea pasauta. E! eguneko "tres cincuenta" zan, ta gero, bigarren urten "cuatro setenta y cinco" uste det egunekoa zala. Ta gero, ba, ez dakit ,ba, ofizial terzera bederatzi pezta o zer zan. Garai hartan, e.
- Ta jorna esaten zitzaion?
- E?
- Jorna esaten zitzaion?
- Bai, hoixe, ba, hala zan ta, jorna.
- Alaba: Eta bizikletan zapatutan dirue ekarri ta bidea ´re ataatzan zienak [...].
- Bai, bai, bai, izan zien kasok, por ejemplo Metaliturrin, ba: "Alto! la bolsa o la vida". Bai.
- Erderaz?
- Bai, ta euskeraz ´e bai.
- Alaba: Eunez edo?
- E?
- Alaba: Eunez...
- Gauez!
- Alaba: A gauez.
- Bai, zeatio gauen hamarretan ateata illunduta eoten zan. Ta nei ´re bai gertauta dao. Oin, beti belozidaden pasau, bai bizikletan ta geo motoa nola ´re bai. Hamabi ta erditan atea fabrikatik eta gauen, aizu. Ta kintzena igual bolsillon.

29. ETAkideak CAFen lapurretan

- **Erref:** ATA-018/056
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:29:22. **Bukatu:** 01:31:48

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

<p>Behin CAFen ETAKoak lapurreta egitera sartu ziren, eta ihes egin zuten nomen diruarekin; baina guardia zibila haien atzetik jarri zen berehala. Guardia zibilek "altoa" ematean, "Apala" ataundarrak pistola atera eta guardia zibil bat hil zuen; ondoren, ihes egin zuen.</p>

Transkripzioa

- Zeatio gero, gero lapurreta izan zan. Hue ´re politte zan.

- Geo?

- Bai, fabrika haundin. Ba, klaro, sobretan etortzen zan dirue eta zakun ekartzen zuen. Ta, ba, ekarri due, zea, hillen aitzeneko egun baten, hillen aitzenen jeneralen pagatzen zan ta, nik ez dakit, ETAKok sartu die ta: "¡Todo el mundo en el suelo!". Ta pistolea ta hola, ta hartu zaku-dirue ta Lazkaumendi aldea korrika. Gue bistan e, nee bistan, e! Ni ez nitzen han momentu hartan, zean, takillen ondoren, ez nitzen han. Ni taillerren geittu nitzen, gero jungo nitzela ta. Ta han bi-hiru tiro bota zittuen. Hala jun zien. Ta gero haak zean bat izan zuen, kontratienpon bat eo hor. Klaro, guardia zibillez bete zan hau seittun dana, helikopteroa ´re etorri zan hurrungo egunen, bof! hemengo mobimentue! Ta urdun zan, ba, e... "Apala", ba, hor sobra ´re potaje hortan, bezperan lanen zan "Apala", baiño potaje hortan sartuta zeon. Ta Aiako festak zien ta etxea bagatoz oiñez ta Atxurreneti beheraxeagon, guardia zibillek "¡Alto!". Ta "Apala" horrek... seguruonea, seguruonea, gu esaten aitzen gea, egun hartan emango ziela pistolea. Etaa do galtzerditi pistolea ta pun! pun!, guardia zibille "al suelo". Bea errekaa saltau da ta errekat... mendi hue jakingo zon harrek nik etxeko sukaldeko berri bezela, mendi haren berri. Ta igo da gaiñea ta Zegamako tunel luze hortan jarri da /jarria/ paiten gaiñen, han bagoien batea saltatzeko zean, hartu do lo ta halako baten esnau da ta bagoia, "aiba Dios!" ta bagoien batea salto ein do, han ezkutau da nola-hala ta Hendaia arte. Gehio ez da harren arrastoik, hue ez due harrapau. Histori hoi hala da, e!

- Bai, bai, nik ez nekin hori.

- Alaba: Nik ´e ez.

-Ez zenekizun, ez zenekizun, e? Ba hala da hoi. "Apala"n zea horixe zan.

30. Urzelai ETAKideak ospitaletik ihes egin zueneko

- **Erref:** ATA-018/057
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 01:31:48. **Bukatu:** 01:34:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

<p>Behin, Donostiako ospitalean operatu zuten Felix, lanean istripua izan

baitzuen. ETako Urzelai presoak ere han zen garai hartan, eta bi guardia zibil zeuden hura zaintzen. Halako batean, Urzelaik ospitaletik alde egin zuen beste lagun batzuen laguntzaz.</p></div>
<div data-bbox="302 136 423 150" data-label="Section-Header>
<h3>Transkripzioa</h3>
</div>
<div data-bbox="302 152 889 310" data-label="Text>
<p>-Ta gero, gero, beste baten igual-igual-igual gertauta nao. Ospitalen neon behatz honekin, Hospital Probintzialen, Donostin. Ta behatz hau zeatu ein non, moztu ein zin zea horrek, makina haundi horrek. Jo ta ñim! azkazala mugati. Ta hau gero operau zien baiño ez zan sendatzen. Ta zeak, fabrikako medikuk, bialdu nittun, partikular, Gorostidiña. Ta Gorostidik ba beiz operau beharra zeola, ta Hospital probintzialen operatzen zon. Ta, hala, operau nittun ta ni aurreneko plantan neon baiño Peronezarreko e... Dios! Hil zan ba, hor zein zan, e... anai horiitako bat. Ba han goien zeon ta don Joxe Miel hue bisitatzea junda. Ta Urzelai´e, Urzelai´e, ETako presoak, han zeon. Ta bi guardia zibil zeren, ba, bi polizi, ateen. Hara!</p>
</div>
<div data-bbox="302 311 441 325" data-label="Text>
<p>- Alaba: Aillau da.</p>
</div>
<div data-bbox="302 327 520 342" data-label="Text>
<p>- Etorri hai, etorri hai motel!</p>
</div>
<div data-bbox="302 344 404 358" data-label="Text>
<p>- Pasa, pasa.</p>
</div>
<div data-bbox="302 359 881 534" data-label="Text>
<p>- Ta ateen zeren. Ta ez det oindi ikusi... Han jun die beste horiik, kanpokok, ETakok izango zien, kanpotik, ba, ni jungo banintz bezela, ta dda! pistolea holaxe jarrita. Ta guardia zibillei eo poliziri pistolea eskutik, ba, ze esango dizut ba nik, zea balitz bezela, suabe-suabe-suabe lurrea holaxe erori zitzaien ta beak, eak, bi eskuk zabaldua jarri zittuen. Ta: “¡Urzelai, sal de ahí!” Ta, hala, Urzelai hoi korrika atea zan ohiti ta han, Hospital probintzialak badauzke ba eskillerak goiti behera jesteko? Han bi-hiru tiro bota zittuen ta “se acabó”, bakutze bere lekutaa. Nik ekarri non espriñe nee puestoa, hoi gertau zanen! Ba fabrikakoa bezalaxe, igual-igual. Esan non nik; “Hau lehen´e ikusita...” Holako guztitan... Aizu, ta hoi´e, nee aurren gertau zan.</p>
</div>
<div data-bbox="389 619 690 633" data-label="Page-Footer>
<p>Eskisabel Zurutuza, Felix | ahotsak.eus Orr.</p>
</div>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-05-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com